

**Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi
Lənkəran Dövlət Universiteti**

Təsdiq edirəm

Tədris məsələləri üzrə prorektor v.i.e:

dos. Zaur Məmmədov

"07" yanvar 2026-cı il

Fənn sillabusu:

İxtisasın şifri və adı: 6007002 **Bağçılıq və tərəvəzçilik**

Fakültə: Aqrar və mühəndislik

Kafedra: Aqrar elmlər

I.Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: Bağ bitkilərin ekologiyası (Azərbaycan Dövlət Aqrar Universitetinin Elmi Şurasının qərarı ilə nəşrinə icazə verilmişdir.(11 sentyabr, protokol EŞ№1/2)

Kodu: IPF-B20

Tədris ili: III (2024/2025)

Semestr: VI

Tədris yükü (saat) : Cəmi 90 saat. Auditoriya saati 30 saat. (15 saat müəhazirə, 15 laboratoriya)

Tədris forması: Əyani

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 3 kredit

II.Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, elmi dərəcəsi: Əliyev Eldar Yahya oğlu . dosent.

Məsləhət günləri və saati: V gün saat 14:00

E-mail ünvanı: eldaraliyev1964@gmail.com

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş., Füzuli küç.,170a

III.Tövsiyyə olunan dərslik, dərs vəsaiti və metodik vəsaitlər:

Əsas ədəbiyyat:

1. T. S. Məmmədov, H.H. Əsədov. Bitki ekologiyası.Dərslik . Bakı "Elm", 2014, 312 səh.
2. R.B. Abdullayev. Biocoğrafiya. Dərslik. Bakı – 2005, 458 səh.
3. Ülviyyə Ataşova, Rauf Sultanov, Nərminə Sadıqova . Ümumi elologiya . Bakı-2009
4. V.İ.Korobkin, L.V.Peredelski. Ekologiya. Dərslik (rus dilindən tərcümə). Bakı: "İqtisad Universiteti" Nəşriyyatı, 2013. - 434 sə
5. T.A.Xəlilov, M.Ə.Zeynalova Qlobal ekoloji problemləri (Ali məktəblər üçün dərs vəsaiti). Bakı, "MBM", 2013, 212 səh.

IV. Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən başqa fənnlərinin tədrisi vacib deyil.

V. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxtda başqa fənnlərin tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI.Fənnin təsviri və məqsədi.

Bitki ekologiyası" fənni bakalavır tələbələrdə ekologiya haqqında ümumi məlumat, abiotik amillərin (işıqın, suyun, temperaturun) bitkilərə olan təsirini, bitkiyə təsir edən orografik və edafik amillərin təsirini, bitki populyasiyaları, fitosenozdakı bitkilərin arasında olan biotik əlaqələri, bitki birliklərin və bitki ekologiyasının tədqiqat üsulları" haqqında öyrənməyə yönəldilib.

Bitki orqanizminin ekoloji uyğunlaşmalarının xüsusiyyətlərini, biosfer daxilində bitkilərin müxtəlifliyini və yayılmasını öyrənmək sahəsində əsas biliklərinin möhkəmləndirilməsi və genişləndirilməsi, geoinformasiya sistemləri sinfinin müasir proqramları ilə işləmək praktik bacarıqlarının möhkəmləndirilməsi və təkmilləşdirilməsi, bakalavırların bitki ekologiyası sahəsində ən son nailiyyətlərlə tanışlığıdır.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə: Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq meyarları nəzərə alınır.

Tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə və 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə. İmtahanda qazanılan balların maksimum miqdarı 50-dir. İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal - tələbə keçilmiş materialı dərsi başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.
- 9 bal - tələbə keçilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açə bilir.
- 8 bal – tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qusurlara yol verir
- 7 bal – tələbə keçilmiş materialı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırə bilmir
- 6 bal – tələbənin cavabı əsasən düzgündür
- 5 bal – tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir
- 4 bal – tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir
- 3 bal - tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırə bilmir.
- 1-2 bal – tələbənin mövzudan qismən xəbəri var
- 0 bal – suala cavab yoxdur

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semester ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur.

Semester nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahana qədərki ballar əsasında)

91-100 bal	əla	A
81-90 bal	Çox yaxşı	B
71-80 bal	yaxşı	C
61-70 bal	kafi	D
51-60 bal	Qənaətbəxş	E
51-baldan aşağı	Qeyri-kafi	F

IX. Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetin daxili nizam –intizam qaydalarını pozduqda mövcud qanunvericilik çərçivəsində müvafiq tədbir görülməkdir.

X. Təqvim mövzu planı: mühazirə-15saat, laboratoriya-15 saat, cəmi 30 saat

No	Keçirilən mühazirə mövzuların məzmunu	Mühazirə	laboratoriya
1	Mövzu:Ekologiya fənninin predmeti,məqsəd və vəzifələri Plan: 1. Ekologiya fənni nəyi öyrənir 2. Fənnin məqsəd və vəzifələri 3. Fənnin başqa elmlərlə əlaqəsi. [1,2,3,4,5,]	2	
2	Mövzu:Atmosfer çöküntülərinin əhəmiyyəti və miqdarı Plan: 1.Atmosfer çöküntülərinin əhəmiyyəti 2.Torpaqda oln su 3.Havanın rütubətliyinin əhəmiyyəti 5.İşığın bitkiyə təsiri. [4,5,6,1]	2	
3	Mövzu: Bitkiyə təsir edən oroqrafik və edafik amillər Plan: 1.Edafik amillər 2.Oroqrafik amillər. [1,2,3,4,5,6]	2	
4	Mövzu: Bitkilərə təsir edən biotik amillər,antropogen amillər Plan: 1.Biotik amillər 2.Antropogen amillər. [2,3,4,5]	2	

5	Mövzu: Areal haqqında anlayış, arealda fərdlərin yerləşməsi Plan: 1.Arealların davamlılığı 2.Arealların bölünməsi. [2,3,4,5]	2	
6	Mövzu:Bitki qruplaşmaları haqqında anlayış Plan: 1.Flora və bitki örtüyü nə deməkdir 2.Bitki qrupları 3.Bitki birliyinin formalaşması 4.Dəyişmə və ya suksessiya. [1,2,3,4,5,6]	2	
7	Mövzu: Metroloji şəraitlə əlaqədar dəyişmələr Plan: 1.Sinuziya 2.Dəyişmə (suksessiyalar) onların müxtəlif tipləri. [2,3,4,5]	2	
8	Mövzu: Bitki qruplaşmalarının təsnifatı Plan: 1.Səhra tipli 2.Ağac –kolluq tipi. [1,2,3,4,5,]	1	

Laboratoriya

No	Laboratoriya mövzuları	laboratoriya	tarix
1	Ekologiya fənni nəyi öyrənir	2	
2	Atmosfer çöküntülərinin əhəmiyyəti	2	
3	Edafik amillər	2	
4	Biotik amillər Antropogen amillər	2	
5	Arealların davamlılığı.Arealların bölünməsi	2	
6	Flora və bitki örtüyü nə deməkdir	2	
7	Sinuziya	2	
8	Ağac –kolluq tipi	1	
	Cəmi:	15 saat	

XI.Fənn üzrə tələblər:

Tələbələr fəni mənimsəmək üçün nəzəri biliklərlə yanaşı praktiki bacarıqlara yiyələnmişdirlər . Ekologiya elmi bitki ekologiya, meşə ekologiya, və s. elm sahələri ilə sıx əlaqədardır. Mühəndis-ekologiya tədbirlərin hazırlanmasında bu elm sahələrindən və onların qanunauyğunluqlarından geniş istifadə edilir.

XII.Fənnin tədrisi üçün nəzərdə tutulan tədris və öyrənmə metodları:

- mühazirə seminarlar , praktiki tapşırıqlar
- təqdimatlar və müzakirələr , debatlar
- müstəqil iş araşdırma (məsələn, praktiki nümunələrlə iş)
- problemlərlə əsaslanan tədris
- sahə işləri
- qrup qiymətləndirilməsi
- ekspert metodu

XIII.Fənin təlim nəticələri (FTN)

- 1.Ekologiya tətbiqi ilə insanların təsərrüfat tələblərinə uyğun olaraq ərazinin təbii şəraitinin dəyişməsi və yaxşılaşdırılması bilməlidir/
- 2.Ekologiya –mühəndis- tədbirlərin hazırlanmasında və onların qanuna uyğun metodları bacarmalı.
- 3.Məhsuldar torpaqları qorumaq üçün ekologiya mühəndis üsullarından ətraf mühitə uyğun istifadə etməyi bacarmalı.

4.Kənd təsərrüfatı sahələrinin düzgün yerləşdirilməsi ekoloji tədbirlərin görülməsini mənimsəməli.

5.Ekoloji tədbirlər kompleks şəkildə aparılması, fiziki-kimyəvi və mexaniki ekoloji təsirin mütəmadi metod və üsulları bilməli.

XIV. Tələbələrin fənn haqqında fikrləri:

XV. Kollektiv sualları

I Kollektiv sualları

1. Ekologiya fənni nəyi öyrənir
2. Ekologiya Fənnin məqsədi və predmeti
3. Ekologiyanın əsas tədqiqat obyektini
4. Atmosfer çöküntülərinin əhəmiyyəti və miqdarı
5. Torpaqda olan su
6. Fizoloji quraq torpaqlar
7. Havanın rütubətliyinin əhəmiyyəti
8. Qar örtüyünün əhəmiyyəti
9. Bitkilərin ekoloji qururlara bölünməsi
10. Bitkilərin işığa olan tələbatı

II Kollektiv sualları

1. Havanın bir amil kimi rolu
2. Edafik amillər
3. Oroqrafik amillər
4. İstilik amilləri
5. Biotik amillər
6. Antropogen amillər
7. Torpağın istilik rejimi
8. Fenoloji müşahidələr
9. Arealda fərdlərin yerləşməsi
10. Areal tipləri

XVI. İmtahan sualları:

1. Ekologiya fənni nəyi öyrənir
2. Ekologiya Fənnin məqsədi və predmeti
3. Ekologiyanın əsas tədqiqat obyektini
4. Atmosfer çöküntülərinin əhəmiyyəti və miqdarı
5. Torpaqda olan su
6. Fizoloji quraq torpaqlar
7. Havanın rütubətliyinin əhəmiyyəti
8. Qar örtüyünün əhəmiyyəti
9. Bitkilərin ekoloji qururlara bölünməsi
10. Bitkilərin işığa olan tələbatı
11. Havanın bir amil kimi rolu
12. Edafik amillər
13. Oroqrafik amillər
14. İstilik amilləri
15. Biotik amillər
16. Antropogen amillər
17. Torpağın istilik rejimi
18. Fenoloji müşahidələr
19. Arealda fərdlərin yerləşməsi
20. Areal tipləri
21. Arealın davamlılığı

22. Areaların bölünməsi
23. Flora və bitki örtüyü nə deməkdir
24. Bitki qrupları
25. Bitki birliyinin formalaşması
26. Dəyişmə və ya suksessiya
27. Bitki qruplaşmalarının quruluşu
28. Bitki qruplaşmalarının hərəkəti və flora tərkibi
29. Sinuziya
30. Dəyişmə (suksessiyalar) onların müxtəlif tipləri

“Bağ bitkilərin ekologiyası” fənninin sillabusu 6007002 - “Bağçılıq və tərəvəzçilik” ixtisası üzrə tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir.

Sillabus “Aqrar elmləri” kafedrasında müzakirə edilərək, təsdiq edilmişdir (“07 ” yanvar 2026-cı il, protokol № 05).

Fənn müəllimi:

dos. E.Y.Əliyev

Kafedra müdiri:

dos. İ.C.Kərimov